

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки бошқарувининг
2022 йил “24” сентябрдаги
21/8 - сонли қарорига
9 – илова
№ 1000

**Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида
коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш**

УСЛУБИЁТИ

Мазкур услубиёт Ўзбекистон Республикаси Марказий банки (кейинги ўринларда - Марказий банк) фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тартибини белгилайди.

1-боб. Умумий қоидалар

1. Марказий банкда коррупциявий хавф-хатарларни баҳолашнинг мақсадлари қуйидагилар ҳисобланади:

Марказий банк фаолиятини комплекс таҳлил қилиш орқали коррупция хавф-хатарига энг кўп мойил бўлган функция ва лавозимларини аниқлаш;

коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш бўйича самарали олдини олиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш.

2. Марказий банкда коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш йилда камида бир марта ёки қуйидаги ҳолатлар юзага келганда амалга оширилади:

коррупциявий хавф-хатарларни бирламчи баҳолаш зарурияти;

Ўзбекистон Республикаси қонунчилик талабларининг ўзгариши;

функция ёки тартиб-таомилнинг амалга оширилишига сезиларли равишда таъсир кўрсатувчи ички ҳужжатлари ўзгариши;

Марказий банк тузилмасининг, функцияларини амалга оширишида ўзига хос жиҳатларининг ўзгариши, янги функцияларнинг юкланиши.

3. Марказий банкда коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш қуйидагиларни ишлаб чиқилишини назарда тутади:

коррупциявий хавф-хатарлар харитаси;

коррупцияга қарши курашиш чоралар (тадбирлар)ни, масъул шахсларни, амалга ошириш механизми ва муддатларини ўз ичига белгилаб олган коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур.

4. Ушбу Услубиётда “Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг коррупцияга қарши курашиш Сиёсати”да белгиланган атамалар ҳамда қуйидаги тушунчалардан фойдаланилади:

коррупциявий хавф-хатар - шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадида қонунга хилоф равишда мавжуд сабаб ва шароитларда коррупциявий ҳаракатларни содир этиш эҳтимоли;

қолдиқ хавф-хатар - аниқланган коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш юзасидан белгиланган чорадан кейин сақланиб қоладиган хавф-хатар;

коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш - Марказий банк фаолиятини (вазифа ва функциялар) таҳлил қилиш, мавжуд коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва ушбу хавф-хатар даражасини баҳолаш бўйича фаолият;

коррупциявий хавф-хатарлар харитаси - Марказий банкнинг фаолиятида амалга ошириладиган вазифа ва функциялар (жараёнлар) билан боғлиқ юзага келиши мумкин бўлган коррупциявий хавф-хатарнинг тавсифи ва даражаси, функцияларни (жараёнларни) тартибга солувчи механизмлар, функциялар (жараёнларни) амалга оширишга масъул бўлган лавозим, коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш чоралари, қолдиқ коррупциявий хавф-хатар даражаси, коррупциявий хавф-хатарни минималлаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш учун масъул ижрочиларни ўз ичига олган ҳужжат;

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик - коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш.

2-боб. Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашни ташкил этиш

5. Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш коррупцияга қарши комплаенс-назорат фаолиятини амалга оширувчи таркибий тузилма ва/ёки масъул шахс (кейинги ўринларда - Ички назорат тузилмаси) ёки Ишчи гуруҳ томонидан амалга оширилади.

6. Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолашда қуйидаги вазифаларни амалга оширади:

коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш жараёнини ташкиллаштириди ва мувофиқлаштириди;

коррупциявий хавф-хатарлар харитасини ишлаб чиқади;

коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур лойиҳасини ишлаб чиқиш;

агентлик ва жамоатчилик томонидан берилган таклифлар асосида коррупциявий хавф-хатарлар харитасини ва коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур лойиҳасини такомиллаштириш;

ушбу Услубиётда кўзда тутилган бошқа вазифаларни амалга оширади.

Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ зарур ҳолларда таркибий бўлинмалардан қўшимча ахборот ва ҳужжатларни талаб қилиб олиши мумкин.

3-боб. Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш тартиби

7. Марказий банкда хавф-хатарларни аниқлаш ва баҳолаш жараёни тегишли буйруқ (фармойиш) асосида амалга оширилади.

8. Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ Марказий банк фаолиятидаги вазифа ва функцияларнинг тавсифи ушбу Услубиётнинг 1-иловасига мувофиқ шаклда тузилади.

9. Марказий банк фаолиятидаги коррупциявий хавф-хатарлар ички ва ташқи ахборот манбалари асосида аниқланади.

10. Ички ахборот манбалари қуйидагилардан иборат:

Марказий банк фаолиятида вазифа ва функцияларнинг ҳуқуқий асоси, таркибий бўлинмалар низомлари, ходимларнинг лавозим йўриқномалари ва ҳ.к.;

назорат материаллари, шу жумладан хизмат текшируви материаллари;

одоб-ахлоқ комиссияси мажлисларининг йиғилиш баённомалари;

коррупцияга қарши курашиш ишларининг мониторинг натижалари;

Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ томонидан ўтказилган сўровномалар натижалари ва бошқалар.

11. Ташқи ахборот манбалари қуйидагилардан иборат:

ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги мурожаатлар (хабарлар) ва статистик маълумотлар;

Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ёки бошқа давлат ташкилотлари томонидан Марказий банк фаолияти (вазифа ва функциялари) юзасидан ўтказилган сўровномалар, шу жумладан социологик тадқиқотлар натижалари;

ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан тақдим этилган материаллар ва бошқалар.

12. Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ томонидан коррупциявий хавф-хатарларни аниқлашда қуйидаги ҳолатлар таҳлил қилиниши лозим:

ходим томонидан содир этилган коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик;

Марказий банк томонидан фаолиятидаги вазифа ва функцияларини амалга оширишда жисмоний ва юридик шахслар учун сунъий тўсиқларнинг мавжудлиги;

ўз вақтида қарор қабул қилмаслик, асоссиз тезкор тартибда қарор қабул қилиш;

ходимлар томонидан содир этилган коррупциявий ҳаракатлар ёки одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилмаслик тўғрисида оммавий ахборот воситаларидаги маълумотлар;

электрон маълумотлар базаларига ёлғон маълумотларнинг киритилиши;

хизмат ваколатларини амалга оширишда манфаатлар тўқнашуви;

ваколатларни амалга оширишда маҳаллийчилик, ҳомийлик, уруғ-аймоқчилик каби ҳолатларнинг мавжудлиги.

13. коррупциявий хавф-хатарларнинг даражаси қуйидаги ўлчовларда баҳоланади:

Паст, Ўрта, Юқори.

14. Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ томонидан коррупциявий хавф-хатар даражасига баҳо бериш мазкур Услубиётнинг 2-иловасидаги мезонлар асосида амалга оширилади.

4-боб. Коррупциявий хавф-хатарлар даражасини минималаштириш чоралари

15. Коррупциявий хавф-хатарларни минималаштириш чоралари қуйидаги шаклларда амалга оширилиши мумкин:

норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда ички идоравий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш;

инсон омилини қисқартириш ва жараёнларни (вазифа ва функцияларини) рақамлаштириш, шаффофликни таъминлаш, жамоатчилик назоратини йўлга қўйиш;

ходимлар ва учинчи шахслар ўртасида тўғридан-тўғри алоқани максимал даражада чеклаш;

расмий веб-сайт ва бошқа оммавий ахборот воситаларида амалга оширилаётган давлат харидлари тўғрисидаги маълумотларни жойлаштириш ва тарқатиш;

хизматларини кўрсатиш жараёнини соддалаштириш, асоссиз чекловларни, ортиқча маъмурий тартиб-таомилларни бекор қилиш, бюрократик тартибга солиш механизмларини йўқ қилиш, тақдим этилган ҳужжатлар сони ва қарор қабул қилиш муддатларини қисқартириш;

коррупцияга қарши курашишга қаратилган тушунтириш ишларини амалга ошириш, профилактик суҳбатлар ўтказиш, ишонч телефонлари ва алоқа каналларида тарғибот ишларини амалга ошириш;

ходимларнинг коррупцияга қарши курашиш ва манфаатлар тўқнашувини бошқариш бўйича ички ҳужжатларга риоя қилишларини назорат қилиш.

коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этишда қонунчилик ҳужжатларига зид бўлмаган бошқа чора-тадбирларни ҳам амалга ошириши мумкин.

16. Коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш бўйича мазкур Услугибўйининг 15-бандида белгиланган чоралардан келиб чиқиб, қолдиқ хавф-хатар даражасини баҳолаш мазкур Услугибўйининг 2-иловасидаги мезонлар асосида амалга оширилади.

17. Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳ томонидан мазкур Услугибўйининг 3-иловасига мувофиқ шаклда коррупциявий хавф-хатарлар харитаси лойиҳаси ишлаб чиқилади.

18. Таркибий бўлинмалар томонидан ушбу Услугибўйининг 3-иловасига мувофиқ шаклда коррупциявий хавф-хатарлар харита лойиҳалари ва мазкур Услугибўйининг 4-иловасига мувофиқ шаклда коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур лойиҳалари ишлаб чиқилади.

Бунда, мазкур лойиҳалар Ички назорат тузилмаси ёки Ишчи гуруҳга умумлаштириш учун тақдим қилинади.

5-боб. Коррупциявий хавф-хатарлар баҳолаш натижаларини умумлаштириш

19. Ички назорат тузилмаси томонидан Марказий банк фаолиятидаги вазифа ва функцияларидаги коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ҳамда баҳолаш натижалари асосида умумлаштирилган коррупциявий хавф-хатарлар харитаси ишлаб чиқилади.

20. Коррупциявий хавф-хатарлар харитасига асосан коррупцияга қарши курашиш бўйича дастури ва коррупциявий хавф-хатари юқори бўлган лавозимлар рўйхати шакллантирилади.

21. Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси ҳамда коррупцияга қарши курашиш бўйича дастурининг лойиҳаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ва жамоатчилик томонидан берилган таклифлар асосида такомиллаштирилиши мумкин.

22. Қонунчилик талабларига мувофиқ, ўрнатилган муддатларда коррупциявий хавф-хатарлар харитаси, коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур ваколатли давлат идораларига тақдим этилиши мумкин.

6-боб. Якуний қондалар

23. Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги қонунчиликдаги ўзгаришлар ёки коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш амалиётидан келиб чиқиб, Услугибўйининг такомиллаштирилиб борилади.

Департамент директори

Ш. Қуваталиев

**Вазифа ва функциялар
ТАВСИФИ**

№	Вазифа ва функциялар	Вазифа ва функция доирасида бажариладиган жараёнлар	Жараёнларни амалга ошириш учун жавобгар шахслар (Ф.О.И ҳамда лавозими)
1	2	3	4
Таркибий бўлима номи			
1			
2			
3			
Таркибий бўлима номи			
1			
2			
3			
4			

**Коррупциявий хавф-хатар даражасига баҳо бериш бўйича
 МЕЗОНЛАР**

Коррупциявий хавф-хатар даражаси	Мезонлар
Юқори*	Фаолият (вазифа, функция, жараён) автоматлаштирилмаган. Фаолият (вазифа, функция, жараён) тартибга солилмаган. назоратсиз тартибда иш жойида жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд. Фаолият (вазифа, функция, жараён) доирасида қарор лойиҳасини тайёрлаш, кўриб чиқиш ва қабул қилишда бир шахс иштирок этади. Фаолият (вазифа, функция, жараён)да коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилган (жиноят содир этилганлиги суд томонидан тасдиқланган).
Ўрта*	Фаолият (вазифа, функция, жараён) қисман автоматлаштирилган. Фаолият (вазифа, функция, жараён) қисман тартибга солинган. назорат тартибида иш жойида жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд. Фаолият (вазифа, функция, жараён) доирасида қарорни лойиҳасини тайёрлаш, кўриб чиқиш ва қабул қилишда иккита шахс иштирок этади. Фаолият (вазифа, функция, жараён) да коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилганлиги маълумот мавжуд (жиноят содир этилганлиги суд томонидан тасдиқланмаган).
Паст**	Фаолият (вазифа, функция, жараён) тўлиқ автоматлаштирилган. Фаолият (вазифа, функция, жараён) тўлиқ тартибга солинган. жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд эмас. Фаолият (вазифа, функция, жараён) доирасида қарорни лойиҳасини тайёрлаш, кўриб чиқиш ва қабул қилишда уч ва ундан ортиқ шахс иштирок этади. коррупциявий хатти-ҳаракат ва коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилганлиги тўғрисидаги маълумот мавжуд эмас.

*Махсус бўлинма (ишчи гуруҳ) томонидан Марказий банкнинг фаолиятидаги вазифа ва функциялар аниқланган хавф-хатарнинг юқори ёки ўрта даражада деб баҳолаш Марказий банк раҳбарияти билан келишган ҳолда амалга оширилади.

** Марказий банкнинг фаолиятидаги вазифа ва функциялар аниқланган коррупциявий хавф-хатар даражасини баҳолашда, агарда паст даражадаги мезонларнинг бири мавжуд бўлса, ўша коррупциявий хавф-хатар даражаси паст даражада деб баҳоланади.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
 тизимида коррупциявий хавф-хатарларни
 баҳолаш услубийтига 3-илова

(Таркибий бўлинма номи)
 Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси

№	Таркибий бўлинманинг вазифа ва функцияси (жараён)	Функцияни (жараённи) бажариш учун масъул бўлган шахслар (лавозими, бўлинмаси)	Мазкур функция (жараён)ни тартибга солувчи норматив ҳужжат	Мавжуд коррупциявий хавф-хатар ёки манфаатлар тўқнашуви (идентификация)	хавф-хатар даражаси: Юзага келиш эҳтимоли ва оқибатига кўра (юқори, ўрта ёки паст)	Коррупциявий хавф-хатарни бартараф этиш ёки минималлаштириш бўйича назорат тадбирлари (амалдаги)	Қолдик хавф-хатар даражаси (юқори / ўрта / паст)	ИЗОҲ: (қолдик хавф-хатарни бартараф этиш ёки минималлаштириш бўйича таклиф)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								
2								
3								
4								

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки
тизимида коррупциявий хавф-хатарларни
баҳолаш услубийётига 4-йлова

**Коррупцияга қарши курашиш
ДАСТУРИ**

<i>т/р</i>	<i>Вазифа ва функциялар (жараён)</i>	<i>Юзага келиши эҳтимоли мавжуд бўлган коррупциявий ҳолатлар ёки манфаатлар тўқнашуви (идентификация)</i>	<i>Коррупция хавф-хатарларни минималлаштириш механизми</i>	<i>Ижро муддати</i>	<i>Масъул ижрочилар</i>